

**Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți
Facultatea de Științe ale Educației, Psihologie și Arte
Catedra de Psihologie**

**Aprobat la ședința Catedrei de psihologie
din 9.12.2014, proces verbal nr. 3
Șef de catedră: dr.conf.univ.S.Briceag
Recenzenți: dr.conf.univ.S.Briceag
dr.conf.univ. V. Prițcan
la Consiliul Facultății ȘEPA
din 11.02.2015 proces verbal nr. 4.**

**Actualizat: 2017
la ședința Catedrei de psihologie
din 31.01.2017, proces verbal nr. 3
Șef de catedră: dr.conf.univ.S.Briceag**

**INDICAȚII METODICE
cu privire la promovarea practicii de specialitate pentru studenții
de la Ciclul I, studii superioare de licență,
specialitatea Psihologie**

Domeniul general de studii 32. Științe sociale

Autori:
conf. univ., dr. Luminița SECRIERU
lect. univ., Inga BACIU

Bălți, 2017

Aprobat și recomandat pentru editare de către Catedra de psihologie, proces verbal nr.3 din 9.12.2014 și Consiliul Științific al Facultății de Științe ale Educației, Psihologie și Arte a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, proces verbal nr.4, din 11.02.2015.
Actualizat 31.01.2017, proces verbal nr. 3

Secrieru, Luminița; Baci, Inga; Indicații metodice cu privire la promovarea stagiului de practică de specialitate pentru studenții de la Ciclul I, studii superioare de licență, specialitatea Psihologie. Bălți, 2017, 40 p.

CUPRINS

1. Locul și rolul practicii de specialitate în planul de învățământ.....	4
2. Competențe profesionale.....	6
2.1. Competențe profesionale generale.....	6
2.2. Competențe profesionale specifice.....	6
3. Obiectivele practicii de specialitate.....	6
4. Finalitățile formării prin practica de specialitate.....	8
5. Organizarea și desfășurarea stagiului de practică de specialitate.....	9
Anexa 1: Accept de supervizare pentru practica de specialitate.....	15
Anexa 2: Agenda practicii de specialitate.....	16
Anexa 3: Structura raportului de practică.....	16
Anexa 4: Recomandări pentru realizarea prezentărilor Power-Point.....	17
Anexa 5: Fișa de evaluare a activității de psihodiagnostic.....	18
Anexa 6: Model de evaluare a activității de psihodiagnostic.....	19
Anexa 7: Fișa de evaluare a activității de psihocorecție.....	20
Anexa 8: Model de evaluare a activității de psihocorecție.....	21
Anexa 9: Fișa de evaluare a ședinței de consiliere în grup	24
Anexa 10: Model de evaluare a ședinței de consiliere în grup	25
Anexa 11: Fișa de evaluare a ședințelor de consiliere individuale.....	26
Anexa 12: Model de evaluare a ședințelor de consiliere individuală.....	27
Anexa 13: Fișa de evaluare a activității de psihoprofilaxie.....	28
Anexa 14: Model de evaluare a activității de psihoprofilaxie.....	29
Anexa 15: Evaluarea locului de practică de către student.....	30
Anexa 16: Analiza SWOT a practicii de specialitate.....	31
Anexa 17: Evaluarea activității studentului stagier la locul de practică.....	32
Anexa 18: Raport de evaluare a practicii de specialitate.....	34
Anexa 19: Contract privind organizarea și desfășurarea stagiilor de practică.	35
Anexa 20: Convenție-cadru de parteneriat.....	38

1. Locul și rolul practicii de specialitate în planul de învățământ.

Practica de specialitate a studenților Facultății de Științe ale Educației, Psihologie și Arte, programul studii superioare de licență, ciclul I, specialitatea Psihologie, se desfășoară în conformitate cu următoarele acte normative: Codul educației al Republicii Moldova nr.152 din 17 iulie 2014 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr. 319-324, art. 634); Legea nr. 142-XVI din 07 iulie 2005 privind aprobarea Nomenclatorului domeniilor de formare profesională și al specialităților pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățământ superior, ciclul I; Regulamentul de organizare a studiilor în învățământul superior în baza Sistemului Național de Credite de Studiu, aprobat prin ordinul Ministerului Educației nr.1046 din 29 octombrie 2015; Planul-cadru pentru studii superioare (ciclul I – Licență, ciclul II- Master, studii integrate, ciclul III – Doctorat), aprobat prin ordinul Ministerului Educației nr. 1045 din 29 octombrie 2015; Cadrul Național al Calificărilor al Republicii Moldova și Cadrul Național al Calificărilor pentru învățământul superior pe domenii de formare profesională, aprobate prin Ordinul Ministerului Educației nr. 934 din 29 decembrie 2010; Planul de învățământ, ciclul I – studii superioare de licență, coordonat de Ministerul Educației al Republicii Moldova din 9 august 2016, nr. de înregistrare 17721, aprobat la sedința Senatului Universității de Stat „Alecu Russo” din Bălți, din 4 iunie 2016, proces-verbal nr.16; Regulamentul – cadru privind organizarea și desfășurarea stagiilor de practică în Universitatea de Stat “Alecu Russo” Bălți din 19.07.2013;

Potrivit acestor reglementări, stagiul de practică este parte integrantă obligatorie a procesului educațional și se realizează în scopul aprofundării cunoștințelor teoretice acumulate de către studenți pe parcursul anilor de studii, consolidării competențelor stabilite prin Cadrul Național al Calificărilor pe domenii de formare profesională și, respectiv, prin curriculumul universitar și facilitării procesului de inserție a viitorilor specialiști pe piața forței de muncă.

2. Competențe profesionale

2.1. Competențe profesionale generale:

1. Evaluarea diverselor situații profesionale, elaborarea soluțiilor și argumentarea deciziilor;

2. Asumarea responsabilității etice în contextul relațiilor interpersonale și civice cu impact profesional.
3. Autoevaluarea performanțelor profesionale.
4. Identificarea problemelor de interacțiune în echipă în vederea dezvoltării competențelor profesionale.

2.2. Competențe profesionale specifice:

1. Determinarea modalităților de rezolvare a situațiilor de problemă prin concesiile/colaborare în baza aplicării cunoștințelor psihologice și deprinderilor practice;
2. Manifestarea capacității de a utiliza metodele, tehnicile și instrumentele psihologice pentru a răspunde nevoilor specifice partenerului de practică privind activitatea și organizarea internă, cât și relațiile profesionale cu alte instituții de profil sau din domenii conexe.
3. Conceperea, organizarea și gestionarea unor strategii de intervenție psihologică destinate rezolvării problemelor instituționale și optimizării activităților și a relațiilor interumane;

3. Obiectivele practicii de specialitate:

- Dezvoltarea capacității studenților de a transpune noțiunile teoretice în practică, de a stabili legătura teoriei cu practica, asigurând procesul de continuitate în formarea profesională a viitorilor psihologi;
- Familiarizarea studenților cu modul de organizare și funcționare a instituției unde se promovează practica, statutul și funcțiile psihologului în instituția dată;
- Dezvoltarea la studenți a abilităților practice, de comunicare directă cu persoanele asistate psihologic în toate etapele procesului - de la stabilirea contactului și evaluarea problemei și până la soluționarea problemei;
- Încurajarea viitorilor psihologi în cunoașterea și aplicarea valorilor, principiilor și normelor impuse de Codul deontologic al profesiei de psiholog;
- Facilitarea utilizării tehnologiilor informaționale moderne în procesul de realizare a practicii.
- Corelarea și completarea cunoștințelor acumulate la orele de curs, seminar, laborator de la disciplinele de specialitate cu activitatea practică specifică în cadrul diverselor instituții (instituții de învățământ, spitale, asociații, fundații, etc.);

- Cunoașterea modului de implementare a practicilor din domeniul psihologiei în instituțiile vizate;
- Formarea la studenți, prin efort direct, sistematic și dirijat, a concepției proprii de înțelegere, judecare, utilizare și valorificare a modalităților practice de intervenție psihologică în cadrul instituțiilor din diverse domenii de activitate;

În perioada de practică, luând cunoștință de experiența celor care lucrează în locurile de desfășurare a acesteia, studentul își însușește laturile pragmatice ale viitoarei profesii, modalitățile aplicării cunoștințelor teoretice la rezolvarea problemelor ce constituie conținutul activităților specifice domeniului de activitate în care lucrează. El învață să opereze cu mijloacele (teste, chestionare, grile analiza, etc.) cu ajutorul cărora se realizează efectiv activitatea proprie domeniului respectiv.

O dimensiune specifică activității de practică o reprezintă colaborarea între factorii decizionali de la nivelul instituțiilor, persoanelor implicate direct în munca de instruire a studenților – tutorii și, respectiv, coordonatorul și metodiștii. Îndeplinirea cu succes a obiectivelor enumerate mai sus presupune existența unui protocol de comunicare între părțile implicate și respectarea unui set de reguli privind evaluarea stagiului de practica, rezolvarea creativă a problemelor care pot să apară. Colaborarea **eficientă** între tutori și cadrele didactice responsabile de practică se va evidenția atât la nivel organizatoric, cât și la nivelul metodelor didactice utilizate, al modalităților de motivare și valorificare a performanțelor studenților pe parcursul stagiului de practică.

2. Finalitățile formării prin practica de specialitate.

Finalitățile formării prin practica de specialitate vizează competențele scontate în conformitate cu cerințele Cadrului European al Calificărilor și Cadrul național al calificărilor pentru învățământul superior:

- să adapteze teoriile psihologice la situațiile activității practice;
- să proiecteze cercetarea și implementarea investigațiilor psihologice cu rezonanță personală și socială;
- să utilizeze tehnologiile informaționale și comunicaționale moderne în procesul de cercetare și activitatea profesională;
- să elaboreze și să realizeze programe de psihodiagnostic;
- să elaboreze și să realizeze programe corecțional-dezvoltative;

- să cunoască și să aplice metode și tehnici de consiliere psihologică;
- să elaboreze și să realizeze programe de stimulare a dezvoltării personalității și de sporire a resurselor psihice;
- să proiecteze și să realizeze programe și proiecte de dezvoltare a personalului.

Logica **realizării obiectivelor** practicii de specialitate este următoarea:

1/ Realizarea psihodiagnosticului cu stabilirea obiectivelor pentru: ședințele de psihocorecție, consiliere psihologică, psihoprofilaxie.

2/Evaluarea eficienței programelor de psihocorecție, consiliere psihologică, psihoprofilaxie (aplicarea repetată a psihodiagnosticului)

Programele psihocorecțional dezvoltative (în număr de **trei**), de psihoprofilaxie (în număr de **3**), consiliere psihologică (în număr de **3**) să se elaboreze și să se realizeze conform rezultatelor obținute la etapa de psihodiagnostic¹.

3. Organizarea și desfășurarea stagiului de practică de specialitate

Stagiul de practică se organizează în corespundere cu Planul-cadru pentru studii superioare (ciclul I - studii superioare de licență), aprobat prin ordinal Ministerului Educației nr. 1045 din 29 octombrie 2015, și respectiv, planurile de învățământ, aprobate în modul stabilit, în alternanță cu orele teoretice sau separat, pe etape sau în mod continuu, în dependență de domeniul de formare profesională și de specialitate.

Termenele, etapele, locul, perioada de desfășurare a practicii de specialitate sunt stabilite de Universitate în corespundere cu pregătirea teoretică a studenților, adecvată planurilor de învățământ (calendarului universitar/graficului procesului de studii), ținând cont de capacitățile bazei de practică a instituției ori a structurii de aplicare a instruirii practice.

Planurile de învățământ la specialitatea *Psihologie* prevede promovarea stagiului de practică de specialitate cu durata de 7 săptămâni în anul III, semestrul V, în volum de 210 ore (14 credite). Săptămîna de muncă constituie cinci zile lucrătoare a câte șase ore pe zi.

Secția Studii, în colaborare cu facultatea și Catedra de specialitate, va identifica organizațiile, instituțiile, întreprinderile etc. – bază pentru efectuarea stagiilor de practică de către studenții de la specialitatea psihologie.

Forma individuală de realizare a stagiului de practică în care studenții individual identifică locul de desfășurare a acesteia și încheie un contract separat cu unitatea-bază, poate

¹ Realizarea psihodiagnosticului să se realizeze ținând cont de specificul instituției.

fi considerată parte a programului de formare cu acordul administrației Universității și a coordonatorilor de practică din cadrul acesteia. În acest caz, studentul prezintă, cel puțin, cu o lună înainte de începutul stagiului de practică, confirmare de la partenerul de organizare a practicii conform ANEXEI 1

Unitățile de practică pot fi: școlile municipale, grădinițele speciale pentru copii, școlile internat, organizațiile neguvernamentale, comisariatul de poliție, comisia pentru minori și moravuri, alte instituții sociale care oferă servicii psihologice.

Catedra de profil elaborează și aprobă *Ordinul referitor la organizarea și desfășurarea practicii de specialitate* respectând exigențele prevăzute de *Regulamentul – cadru privind organizarea și desfășurarea stagiilor de practică în Universitatea de Stat “Alec Russo” din Bălți*. Documentul respectiv va reflecta unitatea de practică a studentului, va specifica coordonatorul și metodiștii practicii de specialitate pentru fiecare student, data promovării conferinței de inițiere și a conferinței de totalizare, durata stagiului de practică, data demarării și finalizării practicii de specialitate în conformitate cu *Planul de învățământ și Graficul procesului de studii etc.*

Organizarea și desfășurarea stagiilor de practică sînt dirijate de metodistul-coordonator al practicii pe Universitate, coordonatorul de practică de la catedra de specialitate, sub controlul prorectorului pentru studii. De asemenea, pentru coordonarea practicii studenților sînt desemnate cadrele didactice titulare, cu experiență recunoscută în domeniul de formare profesională respectiv și mentori din personalul unității-bază de realizare a stagiului de practică. Monitorizarea activităților de efectuare a stagiilor de practică se include în norma didactică, aprobată în modul stabilit.

Practica demarează cu o conferință de inițiere, care pune în evidență cerințele de organizare și promovare a practicii de specialitate, precum și procedurile de raportare.

Coordonatorul de practică de la Catedra de specialitate are următoarele obligații:

- oferă, în cadrul conferinței de inițiere, indicații cu referință la specificul practicii, obiectivele și conținutul practicii, documentația care trebuie îndeplinită, realizarea și evaluarea practicii;
- asigură elaborarea și actualizarea curriculumului pentru practică și a exigențelor (însărcinări individuale etc.) pentru studenții-practicanți;
- prezintă metodistului-coordonator al practicii pe Universitate următoarele documente: ordinul de repartizare a studenților la practică (anterior demarării acesteia), procesul-verbal al conferinței de totalizare a practicii; raportul despre rezultatele practicii.
- oferă consultanță fiecărui student repartizat la practică;
- evaluează condițiile, respectarea termenelor și conținutului practicii;

- în cazul în care derularea stagiului de practică nu este conformă cu angajamentele luate de către unitatea-bază de efectuare a stagiului de practică, coordonatorul de practică de la catedra de specialitate propune metodistului-coordonator al practicii pe Universitate întreruperea stagiului de practică, conform convenției-cadru, după informarea prealabilă a mentorului unității-bază de practică și după primirea confirmării de primire a acestei informații;
- elaborează raportul de totalizare a practicii și îl prezintă în ședința catedrei și metodistului-coordonator al practicii pe Universitate. Raportul se prezintă metodistului-coordonator al practicii în termen de 2 săptămâni după încheierea stagiului.

Metodistul de specialitate are următoarele obligații:

- participă la conferința de inițiere și la conferința de totalizare a practicii;
- oferă consultanță studenților pe durata practicii,
- monitorizează procesul de desfășurare a practicii de specialitate;
- examinează portofoliul studentului de care este responsabil, caracteristica și evaluează rezultatele obținute;

Recunoașterea voluntariatului prestat de către studenți ca stagiul de practică:

Voluntariatul va fi recunoscut ca stagiul de practică pentru studenții care îl prestează opțional, în același timp sau consecutiv, în una sau mai multe instituții gazdă cu care Universitatea a încheiat acord de colaborare. La cererea studentului voluntar, depusă înainte de momentul începerii stagiului de practică propriu-zis, însoțită de raportul/rapoartele care indică măsura în care a fost îndeplinit curriculumul stagiului de practică, precum și de numărul de ore de voluntariat efectuate, confirmate prin carnetul de voluntar și/sau certificatul (ele) nominal de voluntariat, catedra organizatoare a stagiului de practică va acorda studentului anual 5 credite de studiu transferabile.

Catedra care organizează stagiul de practică împreună cu instituțiile gazdă partenere stabilesc, după caz, din numărul total de 150 de ore de voluntariat necesare pentru obținerea celor 5 credite de studiu transferabile, numărul de ore de voluntariat necesare pentru îndeplinirea fiecărui obiectiv din curriculumul stagiului de practică. Voluntariatul prestat de studenți, în scopul dezvoltării aptitudinilor și formării experienței profesionale, confirmat prin carnetul de voluntar, certificatul nominal și contractul de voluntariat, va fi considerat practică de specialitate sau practică de licență, dacă s-au confirmat cel puțin 40 de ore.

În cazul în care voluntarul nu realizează integral volumul de ore (credite) planificate pentru stagiul de practică din planul de învățământ, studentul voluntar este obligat să recupereze orele nerealizate, conform prevederilor prezentului regulament.

La expirarea termenelor de desfășurare a stagiului de practică, studenții prezintă rapoarte/dări de seamă individuale conform cerințelor elaborate de catedrele responsabile de realizarea stagiului de practică și aprobate de Consiliul profesoral al facultății.

Documentația studentului practicant. La finele practicii, studentul prezintă metodistului de specialitate un portofoliu care include:

- agenda practicii de specialitate; (care cuprinde activitățile desfășurate de practicant pe durata derulării stagiului de practică și evidențierea competențelor dobândite); (ANEXA 2);
- raportul vizînd stagiul de practică (ANEXA 3);
- caracteristicile psihologice ale clienților (în baza datelor psihodiagnosticului);
- programele corecțional-dezvoltative, de reabilitare psihologică, integrare/reintegrare socială, etc.;
- anexe: fișe individuale de răspuns, procese verbale ale ședințelor de consiliere, tabele cu date cantitative, profilurile psihologice ale clienților (ANEXA 5, 6, 7, 8, 9,10, 11,12);
- raportul de supervizare a studentului practicant de la psihologul din instituția în care el a promovat practica, cu aprecierea activității lui (ANEXA 18);
- Evaluarea locului de practică de către student (ANEXA 15).

Evaluarea practicii de specialitate se realizează atît pe parcursul desfășurării efective a practicii, cît și la finele acestei activități.

- *Evaluarea curentă*, pe durata practicii, se efectuează de către conducătorul de practică și mentorul din cadrul unității-bază de practică, luînd în considerare participarea studentului la lucrările programate și însușirea de către acesta a deprinderilor de executare sau coordonare a operațiunilor incluse în curriculumul practicii.

- *Evaluarea finală*. Nota finală o constituie media aritmetică a notelor obținute la: caracteristica practicii de specialitate, nota pentru portofoliu și nota obținută la susținerea publică a raportului în cadrul conferinței de totalizare a practicii.

Notele obținute pentru stagiul de practică se includ în rezultatele sesiunii respective de examinare, se iau în considerare la calculul mediei reușitei academice a studentului.

Studenții care nu au realizat integral planul de învățămînt și nu au obținut creditele corespunzătoare tuturor unităților de curs/modulelor obligatorii și opționale și a stagiului de practică, nu sunt admiși la susținerea probelor examenului de licență tezei de licență.

Studentii care nu au realizat programele de practică din motive întemeiate, repetă stagiul de practică, ținându-se cont de posibilitățile de desfășurare a acestuia pe parcursul vacanței sau al semestrului următor.

Exigențe de prezentare a raportului la practica de specialitate

Raportul de practică – prezentarea structurii. Raportul vizînd stagiul de practică va oferi studentului posibilitatea de a învăța să structureze informațiile acumulate pe perioada de practică, de a analiza aspectele relevante din munca specifică fiecărei specializări și totodată de a monitoriza propria evoluție. Va fi anexat la sfîrșitul portofoliului și va conține 3-4 pagini. Raportul va avea următoarea **structură**:

- A. **Partea introductivă** – cuprinde prezentarea instituției/serviciului unde a efectuat practica studentul, accentul fiind pus pe specificul instituției, organizației cu menționarea obiectivelor instituției.
- B. **Conținutul** – cuprinde:
 - informații privind obiectivele (generale și specifice) practicii de specialitate. Realizarea unor sinteze privind: realizarea programelor de psihodiagnostic; realizarea programelor de psihocorecție; promovarea ședințelor de consiliere psihologică; realizarea programelor de psihoprofilaxie.
 - autoevaluarea prestației pe perioada practicii;
 - specificarea problemelor/dificultăților întâmpinate pe parcursul perioadei de practică și identificarea de soluții pentru gestionarea acestora.
- C. **Concluzii** – utilitatea practicii efectuate în formarea lor ca specialiști; sugestii/propuneri privind modalitățile de concepere și realizare a practicii de specialitate.

Raportul de practică – prezentarea PPT: Se recomandă, în cadrul conferinței de totalizare, prezentarea raportului stagiului de practică în Power Point cu un număr maxim de 15 slid-uri, cu următoarea structură orientativă:

- slide 1 (slide de titlu): care va conține denumirea instituției în care s-a promovat practica de specialitate, numele studentului și numele cadrului didactic coordonator (metodistul);
- slide 2 (informație generală) va conține informații privind scopul și obiectivele instituției, organizației în care s-a promovat practica de specialitate și serviciile oferite de aceasta;

- slide 3: obiectivele (generale si specifice) practicii de specialitate
- slide 4-5: concluzii privind realizarea programelor de psihodiagnostic;
- slide 6-7: concluzii privind realizarea programelor de psihocorecție;
- slide 8-9: concluzii privind promovarea ședințelor de consiliere psihologică;
- slide 10-11: concluzii privind realizarea programelor de psihoprofilaxie;
- slide 12: participarea la activități promovate în cadrul instituției (descrierea/evaluarea/analiza activităților);
- slide 13: specificarea problemelor/dificultăților întâmpinate pe parcursul perioadei de practică și identificarea de soluții pentru gestionarea acestora.
- slide 14: analiza SWOT a practicii de specialitate (cf. Anexa 16)
- slide 15: concluzii finale

Alte recomandări se anexează (vezi Anexa 4)

Drepturile și obligațiile studenților stagiari:

Studenții-stagiari au dreptul:

- a) să aleagă unitățile-bază de efectuare a stagiului de practică din numărul unităților cu care sînt încheiate contractele respective;
- b) să pretindă la condiții corespunzătoare la locul de desfășurare a stagiului de practică, dotare cu utilaj, materiale, literatură etc;
- c) să solicite și să obțină explicații, consultări privind conținutul practicii și procesele tehnologice ce urmează să le însușească;
- d) să execute numai operațiunile și lucrările prevăzute în curriculumul stagiilor de practică;
- e) să intervină cu propuneri vizînd organizarea și efectuarea stagiilor de practică, precum și pentru perfecționarea proceselor de desfășurate în unitatea-bază de practică.

Studenții-stagiari sînt obligați:

- a) să asiste, în perioada stagiului de practică, la numărul de ore conform planului de învățămînt;
- b) să consemneze întreaga lor activitate în caietul de practică;
- c) să efectueze stagiul de practică în strictă conformitate cu prescripțiile conducerii instituției. Schimbarea unității - bază de practică fără consimțămîntul factorilor de decizie este strict interzisă;
- d) să execute dispozițiile și recomandările conducătorilor stagiului, să respecte regulamentul de funcționare internă și condițiile de securitate a muncii, conform cerințelor specifice unității-bază de realizare a stagiului de practică.